

Перебуваючи з 1953 р. на пенсії, він не припиняв творчої діяльності.

За свою самовіддану працю Ю. С. Виноградський неодноразово був відзначений грамотами Міністерства культури УРСР та Обласного відділу культури.

Світла пам'ять про Юрія Степановича Виноградського назавжди залишиться в наших серцях.

Д. І. БЛІФЕЛЬД

26 лютого 1966 р. передчасно обірвалося життя одного з визначних українських археологів Давида Ісаковича Бліфельда — кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту археології АН УРСР.

Д. І. Бліфельд народився 10 жовтня 1908 р. в м. Волочиську, Хмельницької області. Трудову діяльність розпочав у 1928 р., працюючи завідувачем клубу в м. Волочиську, а потім — завідувачим бібліотекою Будинку працівників освіти в м. Проскурові (зараз м. Хмельницький). В 1933 р. Давид Ісакович закінчив Проскурівський технікум політосвіти і деякий час був викладачем цього технікуму. В 1939 р. він закінчив з відзнакою історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, а в 1941 р. — аспірантуру при Інституті археології АН УРСР.

В 1941—1943 рр. Д. І. Бліфельд перебував в евакуації в Уфі та Москві, працюючи молодшим науковим співробітником Інституту суспільних наук, потім Інституту історії та археології АН УРСР. В 1943 р. він захистив кандидатську дисертацію «Археологічні пам'ятки Башкирії середини I тисячоліття н. е.» і з 1944 р. працював старшим науковим співробітником відділу слов'янської археології Інституту археології АН УРСР.

Наукові інтереси Д. І. Бліфельда були тісно пов'язані з ранньофеодальною тематикою, зокрема історією східних слов'ян в період утворення древньоруської держави. Він провадив польові археологічні дослідження в Києві, Переяславі-Хмельницькому, Надпоріжжі, в зоні будівництва Каховської ГЕС, в басейні нижньої течії Десни, Чернігові та його околицях.

Д. І. Бліфельд приділяв значну увагу вивченню древньоруських міст, їх економіки, культури, історичної топографії і соціального складу населення¹.

Провідною темою досліджень Д. І. Бліфельда були ранньофеодальні могильники в Середньому Придніпров'ї. Ним здійснені багаторічні розкопки відомого Шестовицького могильника і ряду курганів у Чернігові та його околицях². В результаті цих робіт одержано дуже

¹ Д. І. Бліфельд, 3 археологічних досліджень у Києві в останні роки, Наукові записки Інституту історії і археології України, кн. 1, К., 1943, стор. 100—116; його ж, Сучасний стан археологічних і архітектурних пам'яток Чернігова, Археологія, т. I, К., 1947, стор. 197—198; його ж, До питання про Боричів узвіз стародавнього Києва, Археологія, т. II, К., 1948, стор. 130—144; його ж, Досягнення радянської археології у дослідженні древнього Києва, Вісник АН УРСР, 1951, № 8, стор. 71—75; його ж, Дослідження древнього Белгорода, АП, т. III, К., 1952, стор. 29—36; його ж, Древньоруське місто, Нариси стародавньої історії Української РСР, К., 1957, стор. 462—481.

² Його ж, Дослідження в с. Шестовицях, АП, т. III, стор. 123—131; його ж, Деснянська археологічна експедиція 1949 р., АП, т. V, К., 1955, стор. 12—21; його ж, Раскопки курганов в Чернігове, КСИА АН УССР, вып. 4, К., 1955, стор. 23—24; його ж, Древньоруський могильник в Чернігові, Археологія, т. XVIII, К., 1965, стор. 105—138.

значний фактичний матеріал по історії Київської Русі. Поряд з публікацією матеріалів польових досліджень Д. І. Бліфельд займався вивченням актуальних питань про виникнення і розвиток класового суспільства у східних слов'ян, утворення древньоруської держави тощо³.

Останні роки свого життя Давид Ісакович працював над монографією про Шестовицький могильник, яку майже повністю підготував до друку. В цій праці подано детальну характеристику найвизначнішого на території УРСР древньоруського могильника в с. Шестовиці під Черніговом, де розкопано близько ста курганів X — початку XI ст., в тому числі значну частину могил з багатими похованнями представників феодальної верхівки східнослов'янського суспільства.

Як провідний спеціаліст в галузі слов'янської археології, Д. І. Бліфельд брав активну участь у написанні колективної праці «Археологія УРСР», яка готується в Інституті археології АН УРСР, провадив велику роботу по редагуванню наукових видань Інституту.

Принциповий і вимогливий дослідник, чуйний наставник молодих науковців — таким залишиться Д. І. Бліфельд в пам'яті своїх товаришів — співробітників Інституту археології.

³ Д. І. Бліфельд, До питання про ремесло та ремісників у Київській Русі IX—X ст., Археологія, т. IX, К., 1954, стор. 30—41; його ж, К исторической оценке дружинных погребений в срубных гробницах Среднего Поднепровья IX—X вв., СА, т. XX, М., 1954, стор. 148—162; його ж, Стан дослідження археологічних пам'яток періоду утворення Київської Русі, Вісник АН УРСР, 1957, № 7, стор. 18—26; його ж, Утворення Київської Русі, Нариси стародавньої історії Української РСР, стор. 356—392.
